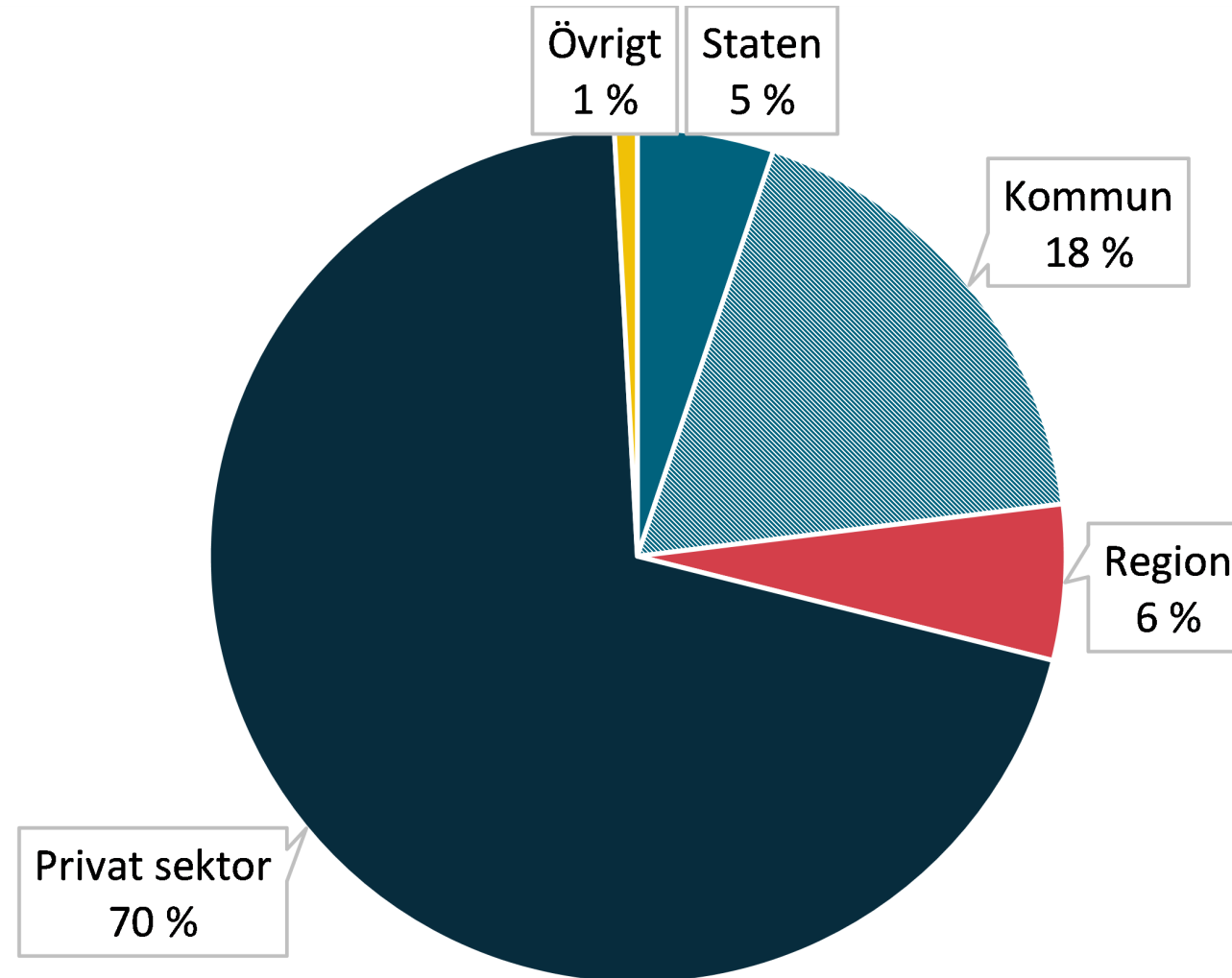

Samspelet mellan stat och region

Anders Åhlund
Forum for Health Policy
2026-04-23

Andel anställda i staten och övriga sektorer 2023

Kommunalt självstyre med statliga ramar

- "I 1974 års regeringsform sägs att det i riket finns primärkommuner och landstingskommuner, att beslutanderätten i kommunerna utövas av valda församlingar (1 kap. 7 §)..."

(Riksdagen.se)

- "Den svenska förvaltningsmodellen kännetecknas av ett starkt kommunalt självstyre. Samtidigt är det riksdagen, regeringen, statliga myndigheter och EU som sätter ramarna för kommunala verksamheter genom exempelvis lagar, förordningar och föreskrifter. Kommuner och regioner påverkas därmed av styrning från flera håll."

Antal kommuner och regioner, dess invånarantal omsättning och antal anställda

- 290 kommuner:
 - Invånarantal mellan 2 300 och 989 000
 - 885 000 anställda
 - 870 miljarder i omsättning tillsammans

- 20 regioner (Region Gotland är både en region och kommun)
 - Invånarantal mellan 133 000 och 2455 000
 - 295 000 anställda
 - 493 miljarder i omsättning tillsammans

Antal myndigheter och antalet anställda i dessa

- 367 myndigheter (exkl utlandsmyndigheterna, dvs ambassader och konsulat)

- 300 000 anställda

(Källa Statskontoret 2025)

T ex Socialstyrelsen, Folkhälsomyndigheten, Läkemedelsverket, IVO och Myndigheten för vård- och omsorgsanalys

Nationellt system för kunskapsstyrning för hälso- och sjukvård

- Handlar om att utveckla, sprida och använda bästa möjliga kunskap inom hälso- och sjukvården. Målet är att bästa kunskap ska finnas tillgänglig och användas i varje patientmöte
- Består av 3 delar
 - kunskapsstöd
 - uppföljning och analys
 - stöd till verksamhetsutveckling och ledarskap

Staten och regionerna överens om en gemensam inriktning

- En gemensam och långsiktig målbild.
- En sammanhållen kunskapsstyrningskedja med tydlig ansvarsfördelning.
- Ett större fokus på implementering av kunskapsstöd.
- Ändamålsenlig uppföljning och analys.

Statens bidrag till finansieringen av regioner (och kommuner)

- Delas upp i generella och riktade statsbidrag
- Av regionernas totala omsättning är 11% generella och 6% riktade (för kommunerna är siffrorna 17% generella och 5% riktade)

Källa SKR 2024

- De generella statsbidragen kom i början på 1990-talet (ersatte flera riktade statsbidrag), disponeras fritt av regionerna och kommunerna
- De riktade statsbidragen i dagens tappning introduceras av alliansregeringen 2007. Är öronmärkta av regering och riksdag

Reflektioner

- Överenskommelser riktade statsbidrag – SKR och from 2025 Socialstyrelsen
- Samtidigt som regionerna har beslutanderätten enligt riksdagens beslut i sina organisationer
- Nationella politiska nivåns behov av att synas och kunna påverka hälso- och sjukvården (och socialtjänst och omsorg)